

KINABLADET

NUMMER 94 · 2024

丹中杂志

GREEN ZHEJIANG – SOCIAL ORGANISATION I BEVÆGELSE

CHI TA-WEI – TAIWANSK QUEER- OG SCI-FI-FORFATTER

MUSIK – KLASSISK, JAZZ OG REVOLUTIONÆR MUSIK

KINABLADET

Kinabladet udgives af
Dansk-Kinesisk Forening.
Medlemmer får tilsendt bladet gratis.

REDAKTION

Jørgen Delman
redaktionen@dansk-kinesisk.dk
Redaktionsgruppe:
Mette Brøndum
Cheni Marquard Foo
Kjeld Allan Thrane Larsen
Sørine Margrethe Laursen Seilund
Bo Ærenlund Sørensen
Bolette Thomsen
Tage Vosbein

DANSK-KINESISK FORENING

blev stiftet 25. januar 1999.
Dens formål er at være samlingssted
for alle med interesse for Kina samt
at formidle oplysning om Kina.
Vedtægter, indmeldelse og abonne-
mentstegning ved henvendelse
til sekretæren.

FORMAND

Kjeld Allan Thrane Larsen
kjeld.allan.larsen@gmail.com

SEKRETARIAT

Dansk-Kinesisk Forening
Jannie Ørsted Nielsen
E-mail: sekretariatet@dansk-kinesisk.dk

Merkur Bank 8401 1278623

MEDLEMSKONTINGENT

Medlemskab tegnes via foreningens
hjemmeside, hvor der er oplysninger om
vedtægter, indmeldelse og abonnements-
tegning: <https://www.dansk-kinesisk.dk/>

ISSN 1600-1273

CVR nr 26148391

Hjemmeside: www.dansk-kinesisk.dk

Layout: Mette Plesner
Forside : JazzDanmark
Bagside: Pixabay

Tryk: Jørn Thomsen Elbo A/S

Med finansiel støtte fra:

S. C. VAN FONDEN

Indhold

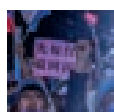
Green Zhejiang - midt i Kinas grønne og sociale omstilling

Af Jørgen Delman
Side 3

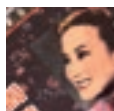
Interview med den taiwanske forfatter, Chi Ta-wei

Af Cheni Marquard Foo
Side 7

Anmeldelse: Velskrevet og omfattende bog om fænomenet Taiwan

Af Clemens Stubbe Østergaard
Side 10

At lytte til Kina: Lyd som lever videre

Af Andreas Steen
Side 12

Anmeldelse: Køkken og kærlighed i en kinesisk familie

Af Xiang Guo og Peter Skov
Side 16

Dansk jazz swinger i Kina

Af Jørgen Delman
Side 18

Musik og læring på tværs af kontinenter

Af Marianne Løkke Jakobsen
Side 21

Opskrift: Nordøstkinesisk rødbraseret svinekød med grøntsager og glasnudler

af Xiang Guo
Side 26

Arrangementer

Side 28

丹中协会

DANSK-KINESISK FORENING

Green Zhejiang

– midt i Kinas grønne og sociale omstilling

AF JØRGEN DELMAN

Green Zhejiang er en social organisation (社团 *shetuan*) med snart 25 år på bagen. Tidligere var organisationen en slags NGO, men som alle Kinas NGO'er har *Green Zhejiang* været igennem en omstillingsproces, hvor den nu er tættere på både lokalmyndigheder og kommunistparti. *Green Zhejiang* kan dog stadig definere sine egne kerneopgaver: Grøn udvikling og social service.

Lederen af *Green Zhejiang*, Hao Xin, er en gammel bekendt. Vi mødtes første gang for mere end ti år siden, og jeg har fulgt udviklingen af hans organisation på nettet, på

sociale medier og gennem gensidige besøg. Denne gang mødte jeg ham i en landsby i Baizhang Kommune, som ligger i de smukke, bambusbevoksede Tianmushan bjerge, en god times kørsel nordvest for Hangzhou, provinshovedstaden i Zhejiang provinsen.

Green Zhejiang startede for snart 25 år siden. I 2000 cyklede Hao Xin 2.000 km i Zhejiang provinsen. Han gik på universitetet og deltog i en kampagne iværksat af miljømyndighederne for at forbedre beskyttelsen af lokalmiljøet. Turen ændrede hans liv. Han blev chokeret over al den forurening, han så undervejs langs med og i provinsens vandløb. Da han kom hjem, valgte han at grundlægge *Green Zhejiang* med støtte fra myndigheder og universitetslærere.

Hao Xin grundlagde organisationen *Green Zhejiang* efter en 2000 kilometer lang cykeltur rundt i Zhejiang-provinsen i år 2000. Han var nemlig chokeret over al den forurening, han mødte på sin vej. Her står han foran et billede fra cykelturen. (Foto: Jørgen Delman)

Målet var at skabe grøn omstilling og udvikling i Zhejiang.

Svømbare floder

Oprensning af provinsens vandløb og forbedring af deres vandkvalitet blev en hovedopgave fra begyndelsen. *Green Zhejiang* lavede blandt andet en app, hvor lokale borgere kunne indberette vandløbsforurening i provinsen. Herefter kunne Hao Xin og hans kolleger henvende sig til lokalmyndighederne for at få dem til at følge op. "Nu har myndighederne selv lavet sådan et system," siger Hao

Xin, mens vi er på vej rundt i *Green Zhejiang*s udstilling i Baizhang, hvor jeg får en introduktion til organisationens historie.

I årene før 2013 samarbejdede *Green Zhejiang* med den vigtigste af kommunistpartiets lokale fjernsynskanaler om at finde floder i Zhejiang, som man kunne svømme i. Baggrunden var, at en lokal entreprenør i Wenzhou havde opfordret lederen af det lokale miljøkontor til at komme og svømme i den lokale flod mod den fyrstelige betaling af 250.000 CNY. Pointen var tydelig. Floden var for farlig til at svømme i, og kontorchefen dukkede aldrig op. Så toppede en anden entreprenør op, men stadig intet miljøkontor i sigte!

Hao Xin tænkte, at *Green Zhejiang* måtte engagere sig og indgik et samarbejde med TV-kanalen. De producerede en række udsendelser, der gang på gang viste, at floderne i Zhejiang var for forurenede til at svømme i. Flere offentlige interessenter forsøgte at lægge en dæmper på parterne, men de insisterede på at fortsætte.

Programserien sluttede i 2013 med en åben invitation til at komme og svømme de 1,6 kilometer på tværs af Qiantang floden, som løber gennem Hangzhou. Det lokale

miljøkontor blev inviteret til at deltage, men dem hørte man heller ikke fra. Først da den lokale partichef gik på TV dagen før begivenheden og sagde, at han glædede sig til at se miljøkontoret komme og svømme, kom de ud af hullerne. De mødte talstærkt op og svømmede sammen med flere hundrede almindelige borgere. Det blev en kæmpesucces.

Svømmearrangementet spillede på Mao Zedongs ikoniske svømmetur i Yangzi floden i 1967, som markerede, at Mao ville tilbage på magtens tinde og styre Kulturrevolution i hans foretrukne retning. ”Vi har gennemført svømmeturen hvert år siden,” fortæller Hao Xin. Provinsens floder er undervejs blevet en del renere på grund af en omfattende indsats af lokalmyndigheder og samfundsaktører.

Green Zhejiang er stadig med som vogter af miljømyndighedernes arbejde og af floderne selv. Og Hao Xin er nu sammen med andre samfundsaktører en del af Kinas ’flodchef’-system. Førhen var det kun embedsmænd, som havde ansvar for stykker af floder med henblik på at sikre et ordentligt miljø i og omkring floderne, men nu bliver civile aktører også inviteret med.

En af *Green Zhejiang*s lokale partnere, Zheng Fenlan, ejer og leder et museum for lokal kulturarv, som knytter sig til landbosamfundet. Hun sælger ting lavet af genbrugsmaterialer, udstiller gamle værktøjer og har faciliteter til at undervise børn og voksne i brug af genbrugsmaterialer. Her står hun foran en planche i museet med tre generationer af familiemedlemmer (hun peger på sig selv), som løbende har engageret sig i bevaring af kulturarv. (Foto: Jørgen Delman)

Fremtidens grønne aktører

Børns engagement i miljøspørgsmål har altid stået i centrum hos *Green Zhejiang*. Under mit besøg stak en af Hao Xins kolleger mig en nylig udkommet undervisningsbog i hånden med titlen: ”De storslåede små flodchefer”. Bogen bruges til at lære børn om betydningen af floderens vandkvalitet, hvordan den kan måles, hvordan den kan forbedres, og hvordan de kan engagere sig i miljøarbejdet. Bogen er udgivet med støtte fra lokale organisationer og virksomheder, herunder *AliBaba Foundation*, såvel som fra internationale organisationer.

Hao Xin sammen med Li Li, som han kalder ”alle kinesiske miljøorganisationers moder”. (Foto: Jørgen Delman)

Klimaet skal ligge børn og unge på sinde, mener Hao Xin. *Green Zhejiang* har netop hyret en kendt klima-aktivist og klima-formidler, en tidligere mellemskolelærer, Li Li, til at være ansvarlig for at udvikle *Green Zhejiang*s klima-programmer, specielt for børn og unge. Hao Xin kalder hende ”alle kinesiske miljøorganisationers moder”. I 2019 var Li Li hovedredaktør på en lærebog om klimaforandringer, som blev udgivet af den sociale organisation *China Association for NGO Cooperation* (CANGO), en organisation der arbejder både nationalt og internationalt med at hjælpe med kapacitetsopbygning af sociale organisationer inden for græsrodsudvikling, miljø, klima og lighed mellem kønnene. Li Li fortæller, at hun har valgt at rive teltpælene op fra Beijing, hvor hun var en flittig miljøaktivist, og flytte hele sin familie til Hangzhou for at arbejde for *Green Zhejiang*. Hendes mand, som er pensionist, og hendes datter, svigersøn og barnebarn er flyttet med. Familiens verden har fået nyt perspektiv, og datter og svigersøn har også fået arbejde i *Green Zhejiang*.

Nye måder og nye steder

Green Zhejiang har ikke individuelle medlemmer. Dens virke er baseret på kollektive aktører og interessenter. Organisationen arbejder i krydsfeltet mellem myndigheder og civilsamfund. ”Vi bygger bro,” fortæller Hao Xin, ved at lave projekter, som er efterspurgt, og som enten kan tiltrække finansiering fra myndighederne eller opnå sponsorship fra virksomheder. Adspurgt fortæller han, at myndighederne er den vigtigste finansieringskilde.

I princippet findes der ikke NGOer i Kina mere. De kaldes nu ’sociale organisationer’, fordi de er underlagt både kommunistpartiets og myndighedernes vejledning og i

mange tilfælde kontrol. Men de er stadig en form for uafhængige aktører, som er underlagt andre regler end offentlige organisationer og har mere frihed til at agere på egen hånd. Derfor kan myndighederne bruge disse organisationer til at lave projekter, som regeringen ikke selv kan eller vil gennemføre. Det er en ny form for myndighedsudøvelse, som kaldes ’co-governance’. ”Samarbejdsformen modsvarer nye behov i samfundet og fylder huller,” argumenterer Hao Xin.

Projektorienteringen har gjort *Green Zhejiang* til en halv-kommerciel organisation, som dog ikke må tjene penge. Organisationen kan vinde opgaver gennem offentlige udbud, men den kan også selv finde på aktiviteter og gå til en lokalregering for at sælge ideen og opnå finansiering.

Der er flere og flere organisationer om buddet, og konkurrencen er blevet hårdere. Hvor *Green Zhejiang* tidligere primært fokuserede på at søge samarbejde med provinsens og Hangzhous myndigheder, opsøger den nu lokalregeringer i provinsen, ofte i landområderne, som mangler hjælp til at gennemføre deres programmer. ”De har flere penge at gøre godt med end myndighederne på højere niveau,” fortæller Hao Xin. Det er derfor, vi er havnet i denne smukke landsby i Baizhang Kommune i Tianmushan bjergene en lun og solrig oktobermorgen i 2023. Her har *Green Zhejiang* en af de baser, den driver nogle af sine aktiviteter fra. Foreningen har også et lille museum her, der præsenterer dens historie.

Find på, find på!

Gennem årene er *Green Zhejiang* blevet en relativt stor og indflydelsesrig organisation med op mod 60 medarbejdere, mange af dem ganske unge. Men konkurrencen fra andre organisationer, primært på miljøom-

rådet, har fået organisationen til at udvikle en ny strategi.

Hao Xin fortæller, at analysen af deres erfaringer og deres organisation fremdrog tre grundkompetencer: 1) *Green Zhejiang* er god til at arbejde på tværs af sektorer og områder og mobilisere ressourcer forskellige steder fra. 2) Organisationen er kreativ og innovativ. Der kommer hele tiden nye ideer på bordet, som den er god til at sætte i værk. 3) Endelig har *Green Zhejiang* et godt internationalt netværk.

Disse kompetencer bruges til at mobilisere ressourcer på flere strategiske platforme. ”Vore stærke partnere skal være brændstof for de nye organisatoriske platforme fremover,” fortæller Xin Hao. Der er nu fokus på både grønne og sociale services i lokalsamfundene, blandt andet i kommunerne i landområderne (镇 *zhen*). Ældrepleje er et af de nye

Mange unge kvinder er blevet ledere i landområderne. Her er det lederen af Baizhang Kommune, som er en af Green Zhejiangs partnere. (Foto: Jørgen Delman)

I landsbyen i Baizhang Kommune er der stillet sofacykler gratis til rådighed for beboerne. Yao Qintian, som arbejder for Green Zhejiang, sidder bag rattet. (Foto: Jørgen Delman)

områder, som *Green Zhejiang* har bevæget sig ind i.

Grillet på Danmarks grønne omstilling

Jeg blev inviteret ind på en af platformene under mit besøg. Jeg skulle holde foredrag om internationalt klimasamarbejde med Danmarks klima- og energisamarbejde med Kina som eksempel. Foredraget var en del af et halvdagsseminar om grøn omstilling, hvor deltagerne var organiseret af *Green Zhejiang*, Zhejiang's Sammenslutning for Videnskabs- og Teknologiformidling og Hangzhous Politisk Konsultative Konference, som Hao Xin er medlem af.

Den sidste organisation samler Kinas små politiske partier og andre væsentlige aktører uden for kommu-

nistpartiet. Partierne har eksisteret siden før Kinas befrielse i 1949, fordi de anerkendte kommunistpartiets l

lederskab under revolutionen. Erhvervsfolk, intellektuelle, kulturpersonligheder og tekniske eksperter finder typisk vej ind i partierne og konference-organisationen, som rådgiver myndighederne og kommunistpartiet.

Eftermiddagsseancen foregik i den Politiske Konsultative Konferencens nye, smukke og højt funktionelle bygning ved Qiantang floden i Hangzhou. Efter mere end en times studier af Xi Jinpings udtalelser under et nyligt besøg i Zhejiang, ceremonier for igangsættelse af nye programmer og en række prisoverrækkelser trådte jeg op på podiet og holdt mit fore-

drag. Bagefter spurgte deltagerne ivrigt ind til den grønne omstilling i Danmark og fremtidens grønne teknologier. Deltagerne var tekniske eksperter og universitetsansatte. ”Du fik mange spørgsmål, så det gik godt!” sagde Hao Xin bagefter.

Organisationerne bag arrangementet og ekspert-deltagerne er *Green Zhejiang*'s ressourcebase på det grønne område og udgør en af de nye platforme, som organisationen vil bruge fremover.

På sikker vej?

Fremtiden er naturligvis ikke stukket endeligt ud for *Green Zhejiang*. Rammevilkårene for sociale organisationer ændrer sig hele tiden. Konkurrencen mellem organisationerne er hård, og konflikter med lokale myndigheder kan lægge snublesten på vejen.

Men på sine næsten 25 år har *Green Zhejiang* vist, at det er en levedygtig organisation, at den har fod på aktuelle politiske dagsordener, og at den har innovationskraft til at følge med tidens trends, så den kan levere bidrag til grøn og nu social omstilling i Zhejiang. Organisationens engagerede og veluddannede ansatte, som jeg mødte en del af, dens lokale netværk samt dens forbindelser på højeste sted skaber grobund for adgang til de rette beslutningstagere og kvalitet i dens services.

Jørgen Delman er professor emeritus i Kinastudier, Københavns Universitet, medlem af bestyrelsen for Dansk-Kinesisk Forening og redaktør af Kinabladet. Han forsker blandt andet i Kinas grønne omstilling, klimapolitik og klima-governance.

Interview med den taiwanske forfatter

Chi Ta-wei

AF CHENI MARQUARD FOO

I 2023 udkom taiwanesiske Chi Ta-weis queer-sci-fi-roman *Membraner* på forlaget Korridor i Astrid Møller-Olsens oversættelse. I forbindelse med udgivelsen besøgte Chi Ta-wei Bogforum i november 2023, og nedenstående er en forkortet udgave af Astrid Møller-Olsens samtale med Chi Ta-wei (pinyin: Ji Dawei).

Astrid: Du skrev denne roman for mange år siden og har siden da forsket i tongzhi-litteratur [dvs. queer-litteratur]. I dag er vi to her som forfatter og oversætter. Jeg er meget spændt på at tale med dig. Du har været her i et par uger nu. Hvordan har du haft det i København?

Chi Ta-wei: Tak. Alle her er meget venlige. Min kæreste og jeg var usikre på, hvordan det ville være i Danmark. Ville det være det værd? Danmark er så dyrt. Vi tog endda vores egne instant nudler med. Men vi er endt med at spise lokal mad og har totalt ignoreret vores instant nudler.

Membraner som metafor

Astrid: Da romanen hedder *Membraner*, kunne vi snakke om nogle af de mange forskellige membraner i romanen.

Chi Ta-wei: Ja. Du har tidligere spurgt mig, om jeg kan finde tid til at skrive mere fiktion eller en efterfølger til romanen ved siden af min universitetsansættelse. Det er interessant, hvordan dette relaterer sig til membraner som begreb. Membraner kan

både adskille og forbinde forskellige dele eller celler. På samme måde har vi to vores daglige roller på universitetet, men vi ønsker en balance med vores kreative interesser.

Astrid: Når du siger det på den måde, føler jeg mig som en superhelt.

Chi Ta-wei: Ja, du oversatte bogen efter arbejde, og jeg skrev bogen efter arbejde. For mange år, faktisk årtier siden, afsluttede jeg romanen efter mit arbejde som studerende, og jeg har kæmpet hårdt for at opretholde begge roller. En af grundene til at jeg ikke har skrevet noget siden *Membraner*, er, at jeg efter romanen forlod Taiwan for at skrive ph.d. i USA. Jeg ved ikke, om I kender det akademiske arbejdsmarked, men det er et sandt mareridt. Jeg brugte mange år på at finde et job. Og jeg var så deprimeret, at jeg slet ikke kunne skrive fiktion. Da jeg vendte tilbage til Taiwan, var jeg optaget af jobsøgning og af at overbevise mulige arbejdsgivere om, at jeg var en dedikeret forsker. Så heller ikke efter jeg kom tilbage til Taiwan, kunne jeg skrive fiktion. Men jeg oplevede en stor forandring

under pandemien, hvor vi opdagede, at vi var adskilt af en tynd hinde eller en tynd film fra de mennesker, vi elsker. Vi kunne ikke røre dem, men vi kunne se dem blive ældre, blive syge, og vi så dem dø. Denne oplevelse af at livet er kort og skrøbeligt gav mig et ønske om atter at skrive fiktion, at skrive en fortsættelse til *Membraner*.

Forsker/forfatter

Astrid: Oversættelsen af din roman har skabt fornyet opmærksomhed omkring dig. Kan man sige, at oversættelsen af dit arbejde har hjulpet til at overvinde membranen mellem dig som forfatter og dig som forsker – at mindske adskillelsen mellem de to roller?

Chi Ta-wei: Det kan man sige. Da jeg skrev *Membraner*, legede jeg selvfølgelig med forskellige begreber om dualitet. Jeg var ”i skabet,” da jeg skrev bogen, for i 1990’erne var Taiwan stadig homofobisk og konservativt. Jeg skulle håndtere dualitet, så jeg var nødt til at prøve at opretholde en normal facade i mit daglige liv, men om aftenen ville jeg udleve min homoseksuelle side og få flere homoseksuelle venner og prøve at date. Selv i dag i Taiwan lader jeg som om, jeg er normal, men jeg laver noget, jeg ikke kan fortælle andre – jeg skriver fiktion. Jeg har færdiggjort to kapitler af opfølgeren til *Membraner*, og de er tilgængelige på engelsk, men ikke på

Chi Ta-Weis “Membraner” anses for at være et hovedværk inden for den kinesisksprogede queerlitteratur. (Foto: Forlaget Korridor)

kinesisk, for jeg ved ikke, hvordan jeg skal fortælle om det til andre. Jeg underviser i litteratur, mine kolleger og mine studerende er alle interesseret i litteratur, men jeg lader som om, jeg ikke skriver noget. Faktisk kender europæiske og amerikanske læsere min nye udgivelse bedre end dem, der er omkring mig i Taiwan.

Overtænkning om køn

Astrid: *I historien er der også membraner mellem kategorier, der relaterer sig til køn og til mennesker og art. Var det nyt i 1990'erne at have transkønnede hovedpersoner?*

Chi Ta-wei: Den engelske oversættelse, udgivet af Columbia University, blev udgivet under pandemien. Oversættelsen blev lavet af en forsker, der selv er transkønnet. Der blev jeg nysgerrig på, hvorfor han ville bruge år på at oversætte min roman, og hvorfor han tog bogen så seriøst. Og han sagde, at det var, fordi han finder denne bog meget relevant for kønsrelaterede emner. Jeg havde været så optaget af mit akademiske liv, at jeg helt havde glemmt, at jeg var optaget af transkønnet liv tidligere. I 1990'erne var samfundet i Taiwan meget konservativt. Så når folk kendte en homoseksuel, var det forvirrende for folk, om du ønskede at blive tildelt et andet køn. Det var meget ensomt. Jeg havde ikke homoseksuelle venner, og selv om der var homoseksuelle omkring mig, turde jeg ikke lære dem at kende. Så jeg begyndte at forestille mig ting. Såsom, ville det være okay for mig at have lyst til mænd, hvis jeg kunne ændre mit køn? Selvfølgelig var det overtænkning. Jeg overtænkte næsten alting, og det påvirkede det, jeg skrev.

Momo

Astrid: *En af de største forskelle i sproget er, at i den kinesiske version gentages Momo, hovedpersonens navn, igen og igen, så der er mindre behov*

for personlige pronominer i den kinesiske tekst. I den danske tekst skal du altid vælge et køn, og du kan ikke opretholde denne flertydighed i så lang tid, som du kan i den kinesiske tekst, hvor du bare kan bruge navnet. Men det var virkelig sjovt og udfordrende at oversætte en roman med en transkønnet hovedperson.

Chi Ta-wei: Faktisk skrev alle europæiske oversættere til mig og sagde, at de havde svært ved dette. Fordi alle europæiske sprog er meget kønsbestemte. Men det kinesiske sprog er ligeglad med køn. Så hvis man er træt af kønsbestemte sprog, skal man måske lære kinesisk.

Kunstige mennesker

Astrid: *God anbefaling. En anden kategori, jeg ønskede at tale om, er membranen mellem det menneskelige og det ikke-menneskelige. Uden at afsløre for meget kan vi alle sammen, tror jeg, forestille os at ændre dele af os selv. I bogen er det en større diskussion, også fordi Momo er et produkt af kunstig befrugtning. I romanen er verden befolket af mennesker, men der er også mange androider. Hvem er disse biologiske, men kunstigt fremstillede biologiske væsener – et sted mellem et menneske og en robot – og spørgsmålet, der opstår, er, i hvilken grad eller hvornår holder noget op med at være menneske og bliver en android, der ikke har de samme rettigheder?*

Chi Ta-wei: Sidste sommer rejste jeg til Hiroshima to gange. Næste år vil jeg gerne besøge Nagasaki. Det gør jeg, fordi jeg oplever, at disse traumatiserede byer kan fortælle mig noget og måske inspirere mig til, hvordan jeg skal fortsætte med at skrive min efterfølger. Det meste af Membraner og efterfølgeren handler om menneskers overlevelse efter katastrofer.

Det var ret naturligt for mig at skildre disse ikke-menneskelige væsener som kloner, cyborger og

androider i 1990'erne, fordi jeg var barn i Taiwan i 70'erne og 80'erne, hvor japansk manga blomstrede. Manga eksisterer, fordi Japan har Hiroshima og Nagasaki. Selvom jeg ikke kopierede japansk manga direkte, blev jeg opdraget af de bøger, jeg læste. Og jeg blev også indirekte opdraget af overlevende fra Hiroshima og Nagasaki.

Det koloniale

Astrid: *I bogen flytter menneskeheden til bunden af havet, men havet er ikke tomt. Det er en typisk ting i science fiction-romaner, at vi flytter os til grænsen og glemmer, at der var nogen der før os. Det koloniale tema i science fiction. Og du har kritiseret dig selv for at flytte menneskeheden til havets bund uden at have tænkt på dyrene og planterne. Så jeg spekulerer på, om du i din efterfølger har tænkt på, hvordan disse andre væsener, mennesker og androider og også dyr og planter skal være en større del af disse nye hybrider i fremtiden?*

Chi Ta-wei: Det er jeg bevidst om. Jeg er chokeret over, hvad der foregår i Palæstina, og jeg ser en sammenligning mellem det palæstinensiske folk og uighurerne i Xinjiang, Kina. Man kan måske sige, at de lider på grund af kolonialisme fra bosættere. I Membraner bliver mennesker flyttet til bunden af havet, og i efterfølgeren tror jeg, at næste skridt er at vende tilbage til land.

Hudens hemmeligheder

Astrid: *En anden membran, der er meget fremtrædende i romanen, er huden, vores krops største organ. Meget bogstaveligt tematiseres, hvad membraner gør. Adskiller os som individer fra verden, men det er også en kontaktflade mellem mennesker. Jeg husker, du fortalte mig, at det var massage, der inspirerede dig til at skrive dele af romanen. Denne meget intime relation.*

Astrid Møller-Olsen interviewer Chi Ta-wei på Bogforum, 4. november 2023. (Foto: Cheni Marquard Foo)

Chi Ta-wei: Ja. En massør i Taiwan kan være meget nysgerrig. Min massør spørger mig, har du noget med maven? Sover du godt? Jeg kan mærke, at du har alvorlige problemer med dit fordøjelsessystem, fordi jeg ved at massere dig kan mærke det på din krop. Der lærte jeg, at massøren og dem, der arbejder på vores hud, kun-ne afsløre hemmeligheder. Selvom de ikke nødvendigvis fortalte sandheden, gav de udtryk for at kende min sundhed bedre end mig. Derfor blev jeg inspireret til at skrive om hud.

Astrid: Det er relateret til klassisk kinesisk medicin, at berøring er meget vigtig. I vestlig medicin skal man ofte have visuelle indtryk og se alt. I din roman bliver det til en højteknologisk løsning, men det er stadig viden om en person via personens hud.

Chi Ta-wei: Jeg har været optaget af teknologi og præteknologi længe. For eksempel har jeg et apple-ur, ikke

fordi det er trendy, men fordi jeg er afhængig af det. Jeg har det ambivalent med, at det indsamler mine biodata, men jeg vil gerne kende dem. Så jeg laver hele tiden kompromisser. I *Membraners* efterfølger er mine karakterer også iført smart watches.

Skærmen

Astrid: Det fører mig til endnu en type membran, nemlig skærmen, som stadigvæk er en af de mest relevante. Du har allerede talt om, hvordan vi under pandemien ikke kunne være tæt på vores kære. Det er også historiens protagonist Momos oplevelse. I begyndelsen tilbringer hun lang tid isoleret på hospitalet på grund af en alvorlig virus. Hun kan kun mødes med folk, inklusiv sin mor, via video-skærm. Så det er tydeligvis en adskil-lende membran. Men det er samtidig hendes eneste mulighed for kontakt med omverdenen.

Chi Ta-wei: Membraner indebærer kompromiser. Jeg tænker på zoom-appen og de såkaldte langdistanceforhold. Under pandemien kunne mange par, der bor adskilt af lange afstande, ikke mødes. For nogle par blev intimiteten faktisk forbedret, fordi de ikke kunne røre hinanden.

Astrid: Ja. Har du nogle tanker, du gerne vil dele her på falderebet?

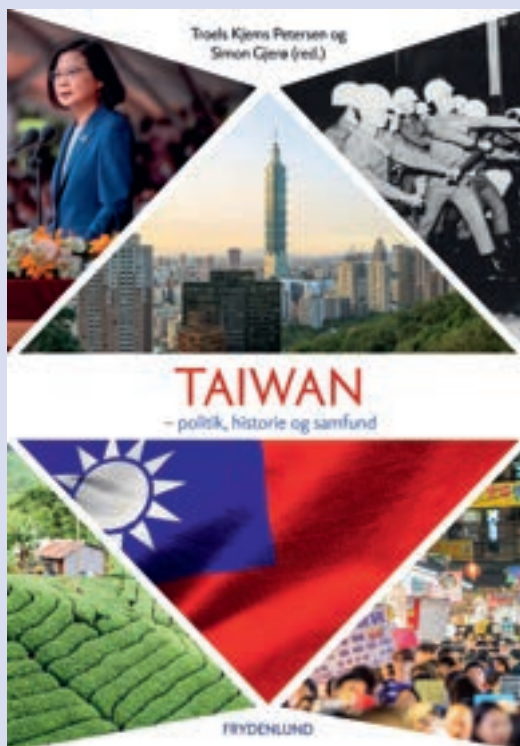
Chi Ta-wei: Internationale læsere ønsker ofte at lære om asiatiske landes kultur ved at læse litterære værker fra et specifikt land. Men denne kinesiske bog lærer dig ikke noget om kulturen. Det er meget bevidst. Til sidst vil jeg sige tak. Jeg føler mig så beæret over at være her. Faktisk er folk i mit hjemland overraskede over, at min bog tiltrækker danske læsere. I er alle virkelig støttende.

*Astrid Møller-Olsen forsker i kinesisk-sproget litteratur ved Lunds universitet og har udgivet bogen *Sensing the Sinophone: Urban Memoryscapes in Contemporary Fiction* (Cambria, 2022). *Membraner* er hendes første oversættelse, men der er flere på vej. Se mere på xiaoshuo.blog*

*Chi Ta-wei [1972] er en prisbelønnet forfatter og lektor i taiwansk litteratur ved det Nationale Chengchi Universitet i Taiwan, hvor han forsker i queer-studier, handicapstudier og kinesisksproget litteratur. *Membraner* anses for at være et hovedværk inden for den kinesisksprogede queerlitteratur.*

Cheni Marquard Foo er medlem af Kinabladet's redaktion.

Velskrevet og omfattende bog om fænomenet Taiwan

(Foto: Forlaget Frydenlund)

AF CLEMENS STUBBE ØSTERGAARD

Aktuel Taiwan bog kommer vidt omkring i historie og nutid, men man savner en diskussion af løsninger på de storpolitiske dilemmaer

Efter nogle mål rangerer Taiwan økonomisk på en 14. plads (per capita), med Danmark som nr. 13. For fire generationer siden var øen blot en ludfattig kinesisk udkantsprovins. Men det er let nok at gennemføre et sådant 'mirakel'.

Man skal blot starte med en kinesisk befolkning og kultur, så skal man lade sig tage som krigsbytte af et industrialiseret Japan, som vil vise resten af Østasien, hvor godt det er at være japansk koloni.

Tilbagegivet til Kina af De Allierede i 1945, skal man så modtage hele eliten af den side, der taber borgerkrigen i 1949. Og så skal man, med en tidligere præsidents ord, hurtigt blive et militært protektorat, med fri adgang til det amerikanske eksportmarked og dets teknologi. Efter en generation med et-parti regering, skal man så huske at give sit folk demokratiske valg. Og så er det nok lettest med et samlet landareal som Jylland og Fyn tilsammen.

Heldet slap op, da et USA og et flertal af FN's medlemslande for 45 år siden, af strategiske – og senere økonomiske grunde – valgte at satse på Beijing som repræsentant for Kina.

Men økonomisk, politisk og sociologisk er Taiwan stadig et fascinerende bekendtskab. Derfor er det heldigt, at en flok erfarne folk

med relevante uddannelser nu har givet os en generelt velskrevet og klar, bredt omfattende bog om fænomenet Taiwan. Den dækker såvel historien som det politiske system. Dertil samfundstræk som religion, migration, familie og skift i national identitet. Endelig Taiwan som kasterbold mellem stormagter, i kontrast til de fredelige bilaterale relationer med Danmark. Der er god dækning af social og sundhedsområdet, af ældre og demografien. En del mindre fejl kan rettes i 2. udgaven eller online. Hvor forskellig er Taiwan fra resten af Kina? Jeg har ikke selv været på øen siden 2014, men allerede da virkede den som en meget rig provins ud for Kinas kyst, med en befolkning og en økonomi som Shanghais.

Bogen underspiller det store arbejde, der nu i en generation fra

politisk side er lagt i konstruktionen af en særlig ”Taiwan-identitet”. Den første folkevalgte præsident, Lee Teng-hui, påtog sig ’af-sinificering’, og den efterfølgende, Chen Shui-bian, gik i gang med en ’taiwanisering’. Det fortsætter i dag på mange fronter i form af ændringer af pensum, lærebøger og eksaminer, der kommer til at handle om Taiwans snarere end fastlandets historie, geografi, kultur, osv. Og ved at benytte den oprindelige befolkning, der er henved en halv million, til at kalde Taiwan en ’multi-kulturel’ stat. Alt sammen for at differentiere og distancere sig fra Beijings Kina.

Taiwan-spørgsmålet er i realiteten en langstrakt forhandling. Dette i sig selv interessante forløb, samt udsigterne til de fremtidige løsninger, drøfter bogen næsten ikke. Til den diskussion hører også tanker om den økonomiske fremtid. I øjeblikket går 43% af Taiwans eksport til fastlandet og en kvart million taiwanesere arbejder dér – i gode jobs. Taiwans samlede investeringer i resten af Kina udgør \$200 mia., og 2/3 af de større taiwanesiske selskaber er aktive på fastlandet. Det er en stærk sammenkædning, for ikke at sige afhængighed.

I bogens udmærkede fremstilling af det politiske system savner man lidt ’skygger’. Der er også korrupsion, skandaler, polarisering og penge i taiwanesisk politik. Men det er et af Asiens ganske få velfungerende demokratier, og det første kinesiske. Afsnittet om medier har desværre ikke meget konkret at sige om mediestruktur, ejerforhold, etc. Medierne er frie til at kritisere

Guomindang bruger Republikken Kinas flag med den hvide stjerne på blå baggrund som logo. Her GMD-tilhængere med flaget ved lokalvalgene i november 2022. (Illustration fra bogen, Getty Images)

fastlandet, men hvorfor er det nye demokratiske fyrtårn kun nr. 38 i pressefriheds-indekset? I stedet får man en luftig omtale af forskellige ’bevægelser’, uden oplysning om medlemstal, finansiering, etc. Helt spændende er selvfølgelig, hvordan unge på Taiwan forholder sig til fremtiden. Bogen har gode vignetter med forskellige synspunkter. Men den spiller et helt kapitel på #Milk-TeaAlliance, et fænomen der nok siger mere om amerikanske forsøg på at fiske i rørte vande, end det siger om unge i Asien. I hvert fald syntes flertallet af tweets i sin tid at være kommet fra USA, og nu er den død.

Det er unge og yngre, der skal leve med følgerne af USA’s brug af Taiwan som middel til at sikkerhedsliggøre dets Kina-relation efter strategiskiftet efteråret 2017. De er i centrum af en eventuel stedfortræderkrig, og alle surveys tyder på, at de har meget lidt lyst til krig og militær i det hele taget. Måske er det derfor bevægelsen for selvstændighed netop kun er ’en lille radikal niche’, på højst 10% af befolkningen. Det store flertal – omkring 80% – i Taiwan ønsker status quo, det viser alle surveys. (En tilstand Kina synes at kunne leve

med.) Og her savner man en nærmere diskussion: Hvilke fremtidige løsninger tegner der sig på den baggrund? Singapores gamle statsmand Lee Kuan Yew sagde i et interview ved årtusindeskiftet: ”Taiwan skal indlede samtaler nu”, – deres forhandlingsposition ville aldrig blive bedre. Han havde det lange lys på, og så USA’s svindende position i Asien, sammenholdt med Kinas voksende økonomi.

Bogen fylder afgjort et tomrum, og stor tak til redaktører og forfattere for det. Man kan jo altid spørge, om der skal bruges gymnasie-tid på Taiwans 23 millioner indbyggere, når det danske vidensniveau om hele Kina er så lavt, som det er. Men måske kan vi godt lide størrelsesorden vi kan fatte: som Fyn og Jylland, ikke som fra Nord-kap til Nord-Afrika.

Troels Kjems Petersen og Simon Gjørø (red.): ”Taiwan – politik, historie, og samfund”. Frydenlund. 256 sider, rigt illustreret. 252 kr.

Clemens Stubbe Østergaard er lektor emeritus i statskundskab, Aarhus Universitet

At lytte til Kina: Lyd som lever videre

AF ANDREAS STEEN

“Støj kan læses som livets koder, som relationer mellem mennesker.” Ordene er den franske tænker Jacques Attali: “Når [støjen] invaderer menneskets tid, når den bliver til lyd, er støjen kilden til mål og magt, til drømmen – Musik.” Kina er også fyldt med magtens lyde og drømme, som også udtrykkes i musik med et repertoire af melodier – gamle og nye, traditionelle og moderne, kinesiske og udenlandske, rene og blandede, som alle gør krav på deres sociale og kulturelle position, mens de snor sig gennem medier og online platforme.

Konfucius og hans disciple, især Xunzi, rådede tidligt kinesiske herskere til at være sensitive over for lyde og musik. Vi kan sagtens argumentere for, at sensitiv lytning fortsætter i vores tid, hvor Kinas rige lydarv spiller sammen med og reflekterer moderne historiske forhold og forandringer, og hvor nogle sange lykkes med at forblive stabile komponenter i Kinas nationale repertoire.

Betingelser for overlevelse

I dag er betingelserne for overlevelse simple. Enten er sangene blevet gjort udødelige gennem indspilninger, klar til at dukke op igen og igen og cirkulere når og hvor som helst, eller de er blevet officielt godkendt som spilleverdige i Kinas kontrollerede mediemiljø. Kontinuiteten er dog udfordret, og det samme er tilfældet med den sfære, som vi kalder populærkultur, der bevæger sig

1940'ernes “gule” eller “pornografiske” musik (Bai Guang) henholdsvis “røde” og revolutionære musik (“Yellow River Piano Concerto”) til salg i en boghandel i Shanghai, 2019. (Foto: Andreas Steen)

at kombinere underholdning og propaganda.

En vigtig faktor, som driver denne fortsatte cirkulation, er musikkens tætte relation til individuel hukommelse og dens nytte i forhold til at opbygge en kollektiv (politisk)

hukommelse. Mange akademikere anerkender musikkens betydning for menneskets hukommelse og identitet, og musikken kan analyseres med Lauren Istvanditys begreb "*life-time soundtrack*." Musiknumre eller sange, som er indspillet, kan forbindes med emotionelle øjeblikke, selvom musikken måske ikke falder i ens smag, og derfor fremkalde specifikke øjeblikke i fortiden.

Her vil jeg kort omtale to forskellige sæt af sange fra 1930'erne og 1940'erne, som stadig cirkulerer i Kina, også som *cover* sange, og dermed indgyder Kinas populærmusikalske sfære med et omstridt lag af lyd-erindring.

Jazzens rødder

Det første sæt sange har sine rødder – og blev optaget – i den ekstra-territoriale og kosmopolitiske traktat-havneby Shanghai. Her hvor Kinas filmindustri havde sit ophav og centrum, parallelt med populære opførelser af Peking Opera, Kun Opera og lignende, udviklede Shanghais jazz-alder sig, som – og det bliver jeg nødt til at nævne – begyndte med, at Whitey Smith & Band ankom til Shanghai i 1922. Whitey Smith var født som Sven Eric Heinrich Schmidt (1897-1972) i Vejle. Hans familie flyttede til Californien, hvor han voksede op. Han blev optaget af musik og blev i sidste instans hyret til at spille med sit jazzorkester på Carlton Café og snart i byens bedste dansehaller og natklubber.

Smith blev i Shanghai indtil den sino-japanske krig brød ud i 1937. Sammen med adskillige andre udenlandske jazzmusikere inspirerede han fremkomsten af kinesiske kompositioner af "tidens moderne sange" (*shidaiqu*) i Shanghai. Den nye populære musik beskæftigede sig ofte med emner som kærlighed og længsel, men kombinerede også ironi

med samfundskritik, og numrene blev indspillet med unge kvindelige sangere og filmstjerner.

De cirkulerede ikke blot i Shanghai, men også i resten af Kina, endda uden for Kina. Numre som "*When will you return*" (*He ri jun zailai*, 1937), "*Rose, Rose, I Love You*" (*Meigui, meigui wo ai ni*, 1940) og rumbaen "*Evening Primrose*" (*Ye lai xiang*, 1944) var ufatteligt populære under krigen, selvom de blev stemplet som "gul" eller pornografisk (*huangse*) musik af konservative kritikere. Med grundlæggelsen af Folkerepublikken Kina i 1949 sluttede denne æra. Dens kultur og dens musiske repertoire blev forbudt, og komponisterne blev kritiseret, men ikke glemt.

Ny revolutionær musik

Samtidig ønskede den nye regering at fremme et nyt "rødt" (*hongse*) musikalsk repertoire, såkaldte revolutionære sange. Her vil jeg omtale to bemærkelsesværdige sange. Den første, "De frivilliges march" (*Yiyongjun jinxingqu*), var en anti-imperialistisk sang fra en film, komponeret i Shanghai af Nie Er med tekst af Tian Han og indspillet i 1935. Den cirkulerede blandt unge kinesere i Shanghais undergrund som en populær modstandssang, også efter den var blevet forbudt. I 1949 blev denne sang valgt som det kommunistiske Kinas nationalsang, og det er den stadig.

De fleste af de tidlige kommunistiske sange blev imidlertid komponeret i kommunisternes krigshovedkvarter, Yan'an. De afspejlede den revolutionære kamp, revolutionære følelser, revolutionær propaganda og anti-japansk eller anti-nationalistisk aktivisme. Blandt dem finder vi den anden sang, "Østen er rød" (*Dongfang hong*, 1942), en ode til Mao Zedong baseret på en folkesang fra bjergene, med tekst af Li Youyuan, en

bonde i det "befriede" kommunistiske område i den nordlige del af Shaanxi Provins. Da Folkets Befrielsehær besatte Shanghai og lydstudierne dér i maj 1949, var begge sange med i den første gruppe af nyindspillede numre, som kunne cirkuleres bredt via et voksende netværk af radiostationer.

Skilleår

I kinesisk sprog og historiografi defineres 1949 som et skilleår mellem to historiske perioder, "før befrielsen" (*jiefang qian*) og "efter befrielsen" (*jiefang hou*). Året markerede et skift fra et mørkt, feudalt og ondt samfund til et lyst, socialistisk og glørværdigt samfund. Censur og udbredelse af et nyt musikalsk repertoire cementerede dette skift, der som konsekvens definerede de to musikalske genrers karriere fremover. I den maoistiske periode kunne "Østen er rød" høres overalt.

Bondekomponisten Li Youyuan blev tildelt titlen "Folkets Sanger" (*renmin geshou*). "Østen er rød" var den første og den sidste på alle radioprogrammer, og i 1964 indspillede og opførtes et revolutionært sang- og dansedrama under samme navn. Under Kulturrevolutionen (1966-76) erstattede "Østen er rød" nationalsangen, og den gav navn til Kinas første satellit (1970).

Sangens første linjer lyder: "Østen er rød, Kina har frembragt en Mao Zedong. Han arbejder for folkets lykke, hu-er hei-yo, han er folkets store redningsmand." I 1978, da Deng Xiaoping lancerede "den åbne dørs politik", var "Østen er rød" en af de mange sange, som blev indlejret i enhver kinesers "*life-time soundtrack*" som en sang, der var forbundet med utallige individuelle og kollektive, positive og traumatiske erindringer, og som refererede til politiske kampagner, vold og øjeblikke med kollektivt arbejde og sang.

Nostalgi på noder

Musik har fungeret som “Maos våben” og har berørt generationers liv både ideologisk og følelsesmæssigt. De, som blev musikalsk socialiseret i den republikanske periode (1912-1949, var ikke så modtagelige over for revolutionære sange, men var nærmere drevet af nostalgisk længsel efter fortidens lyd, da reformpolitikken slap grebet om lydmiljøet. Den berømte taiwanske sangerinde, Deng Lijun (1953-95), var blandt de første, som introducerede nye cover versioner af gamle Shanghai numre. Hun begejstrede både ældre og yngre generationer med sin feminine lyd og velkendte melodier, herunder ”When will you return?”.

Gennem 1990'erne kaldte en stor mængde af forskellige film om det gamle Shanghai og EMI/Hong Kongs udgivelse af mængder af originale indspilninger fra Shanghais gyldne jazz-alder en bølge af nostalgi frem.

Nostalgien var finansielt attraktiv, og man opdagede, at den kunne bruges som en slags blød magt, som kunne styrke det ”nye” Shanghais

omdømme og tiltrækningskraft. Nostalgien ramte dog også de maoistiske generationer. Indspilningen af et nyt album med titlen “Den røde sol” (*Hongse taiyang*, 1992), som tilbød revolutionære sange med disco-rytmer, blev en bestseller over hele Kina. Den blev fulgt af en lang række lignende indspilninger.

Kinas globale lyd

Det 21. århundrede indledtes med Kinas optagelse i *World Trade Organization* (WTO) i 2001. En ny periode startede, hvor røde og gule sange fik status af “klassikere” (*jingdian*). Fra 1. maj 2003 bliver melodien “Østen er rød” igen spillet fra uret på den gamle britiske toldbygning på *Shanghai Bund*, akkurat som under Kulturrevolutionen og frem til 1982, som om man gerne – lyd-mæssigt – ville demonstrere Kinas Kommunistiske Partis tilstedeværelse i et globaliseret Kina. I mellemtiden – og helt op til nu – er gamle Shanghai-klassikere som “When Will you return?” and “Rose, Rose I love You” blevet indspillet af

utallige sangere i og uden for Kina, ofte fremført med tydelige visuelle referencer til traktathavnens tidligere kosmopolitiske tøjstil og kultur. I offentlige medier var det imidlertid røde sange, der tog førertrøjen på, som det kom til udtryk i de nationale sangkonkurrencer på TV, “Kinas Røde Sangkoncerter” fra 2006 til 2013, og gennem hypen omkring Wang Xiangrong (f. 1952), kaldet “Folkesangskongen fra Nord-Shaanxi,” som opfører “Østen er rød” som en gammel folkesang ved live-koncerter og på MTV. Hans stemme og musik bærer den autentiske og uraffinerede lyd fra Shaanxi og Yan'an ind i Kinas urbane centre og i massemedierne, mens digterbonden, Li Youyuans ydmyge hjem blev til et vigtigt erindringspunkt på såkaldte “røde rejser.”

I kølvandet på Generalsekretær Xi Jinpings aktuelle kamp mod korruption, hans promovning af “Kina-drømmen” samt hans ønske om national foryngelse, så understreger sangen lyd-mæssig kontinuitet, fordi den repræsenterer KKP's rødder, erfa-

Tv: “Hong Taiyang. Odes to Mao Zedong: Uninterrupted songs in New Rythm”. 30 revolutionære sange genindspillet i 1992, hvor cd'ens store popularitet faldt sammen med de tidlige 90'eres bølge af Mao-nostalgi. (Foto: Andreas Steen)
Th: CD Box med Zhou Xuan, digitalt genindspillet af Abbey Road Studios, London. © 1992 EMI (Hong Kong) Ltd. (Foto: Andreas Steen).

ring og historie. Men det er interessant, at denne kontinuitet blomstrer parallelt med repertoireet fra det gamle Shanghai, som det blev illustreret på overbevisende vis i den nylige Hollywood produktion, "Crazy Rich Asians" (2018).

Skøre rige asiater

Filmen beskriver livet blandt den rige overklasse af kinesisk herkomst i Singapore, og for at angive hvor de kommer fra, inkluderer filmen nogle af de velkendte numre på lydsiden. Filmen havde premiere i USA i august 2018 og blev en international succes, men blev mødt med skarp kritik i Kina, hvor den blev vist fire måneder senere. Anmelderne understregede, at det kinesiske publikum ikke kunne identificere sig med hovedpersonerne. De anså filmen for at være for stereotyp og dekadent, og at den var fyldt med klichéer for at tilfredsstille et vestligt publikum.

De fleste vil sikkert have bemærket, at filmen på lydsiden begyndte med en cover version af den kendte og i mange år forbudte kinesiske popsang "When will you return?", som blev sunget af Shanghais jazzdiva, Jasmine Chen i en mere jazzet udgave end originalen fra 1937. Nummeret er ikke kun berømt blandt kinesiske lokalsamfund i Asien og i Chinatowns rundt om i verden, men sangen dokumenterer et asiatiske lydnetværk, som for første gang tog en afstikker via Hollywood tilbage til Kina.

Konkurrence mellem gener

Den revolutionære kultur retter sig derimod primært mod et nationalt publikum. Man fristes til at se det som en respons til "Crazy Rich Asians," eller i det mindste som en fortløbende dialog og konkurrence. "Østen er rød," dens historie og budskab om partiloyalitet blev således omdrejningspunkt i en film

Traditionel og revolutionær (rød) musik til salg i en musikbutik i Beijing, 2019 (Foto: Andreas Steen)

med samme titel, som havde premiere i 2021 for at fejre KKP's 100 års fødselsdag.

Filmen var fyldt med billeder af Shaanxis landskab, og den inviterede sit publikum til at engagere sig følelsesmæssigt i og identificere sig med Kinas revolutionære fortid med alt, hvad det indbefatter – et hårdt liv, idealisme og sparsommelighed. Det var åbenlyst, at filmen både på lydsiden og visuelt skulle bruges til at instruere og minde unge byboere om deres lands revolutionære rødder og værdier.

Rig kulturarv

Hinsides støjen og lyden finder vi en rig kulturarv, når vi lytter omhyggeligt til Kina. De gule og røde sange er kun en del af den. Blandt forskellige generationer vækker de givetvis forskellige erindringer og forestillinger, men de fungerer stadig som påmindelser om den krigstid, hvor de opstod. Unge lyttere kan afkode og genkode som de ønsker, de kan udvikle nye følelsesmæssige bånd med fortiden via lyd, eller give fortiden ny mening.

I den kommercielle sfære lever de røde og gule sange ved siden af hinanden og tilbydes på lige fod til masseforbrug, også på dyre vinylplader. Men vi kan ikke tillade os at overse, at der pågår en kamp om overherredømme: Uden for Shanghais jazzbarer, caféer, og dansegulve kan man – når man slentrer på The Bund, midt i trafikstøj, lyden af

skibshorn, turister og mobiltelefoner – stadig lytte til "Østen er rød," hvis lyd spreder sig hver fulde time. Uanset hvordan man hører "Østen er rød" og fortolker den, så optager den et betydningsfuldt rum og signalerer lyden af magt. Den fungerer som en lydæssig påmindelse til sit publikum om at nynne med på eller synge sangens tredje vers: "Kommunistpartiet er som solen, som bringer lys, hvor den end skinner. Hvor der er et kommunistisk parti, hu-er hei-yo, dér vil folket befri sig selv."

Oversat fra engelsk af Jørgen Delman

Andreas Steen er professor i Kina-studier på Aarhus Universitet. Hans forskning koncentrerer sig om moderne kinesisk historie, kultur og underholdningsindustrien, herunder populærmusik, lyd- og erindringsstudier. Aktuelt arbejder han i to samarbejdsprojekter om lyd-erindringer fra 2. Verdenskrig og Kinas lyde i udlandet.

Referencer

Attali, Jacques. 2006. *Noise – The Political Economy of Music*, 9th print, orig. French 1977, Engl. Transl. 1985, Minneapolis: University of Minnesota Press, p. 6.
Film: *The East is Red (Dongfang hong)*, Xi'an: 2021, dir. He Zhiming, b. 1952
Istvandity, Lauren. 2019. *The Lifetime Soundtrack: Music and Autobiographical Memory*, Sheffield, Bristol: Equinox.
Smith, Whitey, with C. L. McDermott 2022 [orig. 1956]. *I Didn't make a Million – How Jazz came to China, Hong Kong: Earnshaw Books 2022; with a new introduction by Andrew Field*

Køkken og kærlighed i en kinesisk familie

AF XIANG GUO OG PETER SKOV

De fleste Kina-kendere er enige om at elske kinesisk mad. Nu er der endelig en bog på dansk, som giver et autentisk indblik i en kinesisk families historie og madkultur.

Det er ikke meget, der er skrevet på dansk om kinesisk mad, så det er lidt af en begivenhed, at en af de få kinesere, som er kendt bredt i Danmark, blandt andet fra dansk fjernsyn, nu har skrevet "Smagen af Kina: En mad- og slægtshistorie". Hvis du ikke har gættet forfatteren endnu, så tænk tilbage på debatten efter dokumentaren "9.z mod Kina", om hvad vi danskere kan lære af det kinesiske

skolesystem, som Xinxin Ren Gudbjörnsson stod bag. Gudbjörnsson er forfatter til flere bøger, skriver klummer for Politiken, ofte om mad, og har som sagt også optrådt i flere TV-programmer, hvor hun hjælper udfordrede familier med at få styr på lektierne og forbedre skolekaraktererne ved hjælp af kinesiske metoder.

Yndlingsopskrifter

Xinxin Ren Gudbjörnssons bog indeholder cirka 50 opskrifter, som kommer godt rundt i det familiære kinesiske køkken, og hvis du har tilbragt tid i et kinesisk hjem, vil du genkende mange af dem. Opskrifterne er blandet med anekdoter fra Xinxins familiehistorie, og det sætter dem i perspektiv, hvilket man ofte godt kan mangle, når man læser kogebøger fra eksotiske køkkener, hvor man ikke er flydende i den lokale kultur.

Der er yndlingsopskrifterne fra Xinxins barndom i en provinsby i Sichuan, hvor hun voksede op hos sin farmor, som lavede teæg, hønsesuppe og ribben med klisterris til den lille Xinxin. Vi hører om oldefar, som dyrkede chili og var med til at udbrede chilien i Sichuan, og vi lærer

i den forbindelse flere klassiske Sichuan-retter fra Xinxins farmors barndomshjem at kende, inklusive "dobbelt tilberedt svinekød" (*huiguorou* 回锅肉), oldefars chilisauce og stegte ris.

De første skoleår tilbringer Xinxin i Tianjin, hvor familien lærer at bruge okse- og lammekød af de lokale *hui*-muslimer, og derfra får vi også et par opskrifter. Som 12-årig kommer Xinxin til Danmark, og vi får de opskrifter, som hun får lært sig, da hun opdager, at maden i Danmark er meget langt fra barndomshjemmets, og at god kinesisk mad ikke lige er til at skaffe.

Der er både basis-ting som tomat og æggenudler, judasøresalat og syltet kinaradise, men også koreansk inspirerede retter som *kim-chi* og grillet kylling. Bogen slutter med praktiske tips til indkøb samt en lille guide til nogle af de myter om kinesisk mad, som findes i Vesten. Jeg (Xiang Guo) genkender selv de myter. De er mestendels funderet i manglende forståelse for det kinesiske køkken, for eksempel at kinesisk mad er fed og usund, eller at alt skal lynsteges. Alt i alt er det en virkelig spændende rundtur i det kinesiske køkken, som selv den mest erfarne Kinakok kan lære noget af.

Familiehistorie og Kinahistorie

Ud over maden og familieanekdoterne kommer forfatteren også ind på nogle af de vigtige historiske begivenheder i nyere kinesisk historie, og hvordan de har påvirket familien. Gudbjörnsson fortæller om kommunismens fremmarch i 1920'erne og

Forfatteren Xinxin Ren Gudbjörnsson dufter til grøntsager og urter i Ume Asian Supermarket. (Foto: Gads Forlag)

30erne, hvor flere af familiens unge mænd melder sig til kommunisternes kamp for en bedre tilværelse for den almindelige kineser. Vi hører om kolonialisme i Xinxins hjemby Tianjin, kampen mod japanerne, borgerkrigen og Koreakrigen. De store politiske bevægelser som Kulturrevolutionen, et-barns politikken og 1980ernes reformer bliver også berørt.

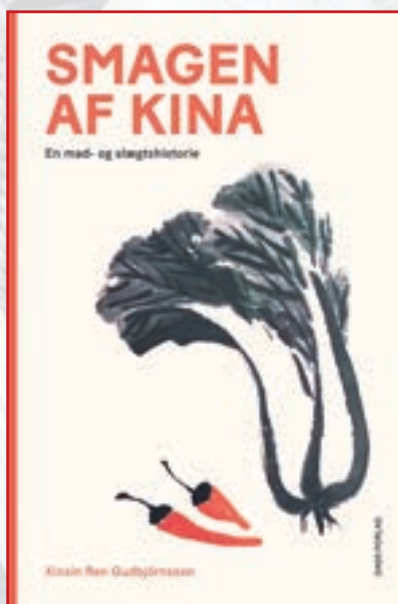
Det er spændende, at perspektivet her er kinesisk, og at det kædes sammen med familiehistorien og maden. Vi får nogle forklaringer, som man ikke ofte ville høre fra et vestligt perspektiv, for eksempel at en stor del af de manglende pigebørn, som i et vestligt perspektiv er blevet dræbt under et-barnspolitikken, ofte blev genfundet senere, fordi man ikke kunne få lov at registrere dem hos myndighederne efter fødslen. Der er også et mere nuanceret perspektiv på Kulturrevolutionen. Hvor det vestlige perspektiv ofte kun er negativt, fremhæver Gudbjörnsson, hvilke positive aspekter kineserne ser, såsom at mange intellektuelle fik en erfaring og respekt for det hårde manuelle arbejde, som de kinesiske bønder udfører. Det er selvfølgelig ikke videnskabelig historieskrivning, men det sætter tankerne i gang, og man får lyst til at

dykke ned i historien igen, måske med nye briller.

Skjult familiehistorie

Forfatteren er fuld af selvtillid og er meget positiv omkring familiehistorien. For en jævn jantelovs-dansker (som Peter Skov), som er vant til, at det er historier om sygdom, modgang og elendighed i provinsen, der fylder, kan man godt undre sig lidt over, at alt er så godt og flot i Gudbjörnssons verden.

I "Smagen af Kina" krydrer forfatteren sine opskrifter med spændende familieanekdoter og highlights fra Kinas nyere historie. (Foto: Gads Forlag)

Med cirka 50 opskrifter kommer "Smagen af Kina" vidt omkring i det kinesiske køkken. (Foto: Gads Forlag)

Der er ikke meget i bogen om fejltagelser, mislykkede ambitioner og problemer generelt. Man hører for eksempel ikke nærmere om relationen til moren, men man forstår, at den har været problematisk. Det giver samlet set et billede af, at vi ikke får hele familiehistorien eller hele historien om Kina for den sags skyld, men det er sådan set også fint nok. Det, der er, er allerede alle pengene værd!

Autentisk bog

Bogen udstråler kvalitet fra ende til anden og er hovedsageligt illustreret med forfatterens egne billeder, som kun gør den endnu mere autentisk. Der er gode indekser bagerst i bogen til at finde opskrifterne, som ellers kan være lidt svære at lokalisere. Hvis du er vant til at lære nye opskrifter fra YouTube videoer eller netkøgebøger, hvor alle skridt i opskriften er illustreret, så er der ikke helt så meget beskrivelse at støtte sig til i bogen. Men vi får da for det meste et billede af den færdige ret, og det hjælper allerede godt på vej. Derudover kan bogen også give læseren grundlaget og inspirationen til at udforske kinesisk madkunst på nettet.

Xinxin Ren Gudbjörnsson: "Smagen af Kina: En mad- og slægtshistorie". Gads Forlag, 2023. 255. sider, rigt illustreret. 259,95 kroner.

Om anmelderne: Xiang Guo og Peter Skov er gift og har boet i både Kina og Danmark. Xiang er musiklærer og leverer sine egne kinesiske opskrifter til Kinabladet. Peter er IT-leder og kasserer i Dansk-Kinesisk Forening.

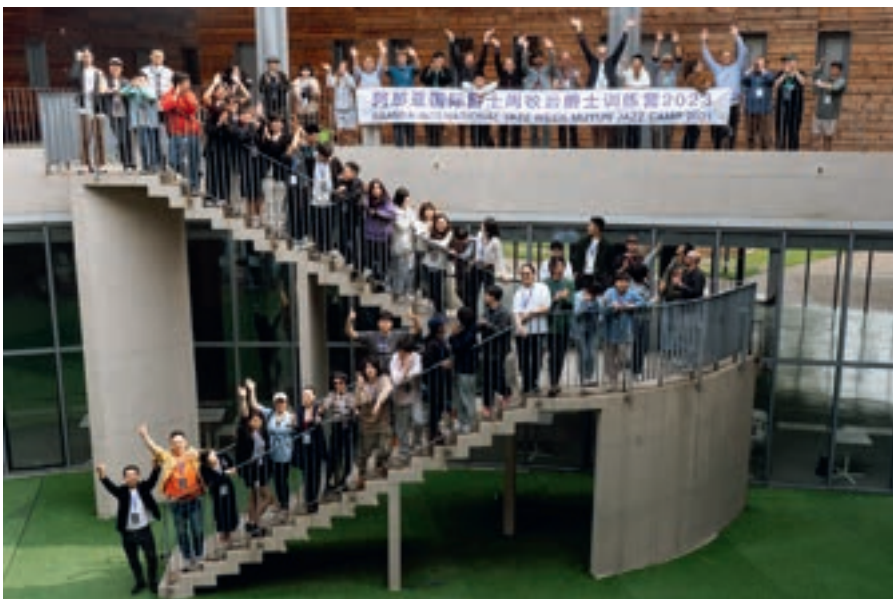
Dansk jazz swinger i Kina

AF JØRGEN DELMAN

Martin Jensen fra JazzDanmark fortæller i dette interview med Jørgen Delman fra Kinabladet om et aktivt dansk-kinesisk jazzsamarbejde. Det står på ryggen af historiske begivenheder i det kinesiske jazzmiljø, som involverer både ukendte og kendte danske jazzmusikere.

Hvor lang tid har JazzDanmark haft noget med Kina at gøre?

Det er der flere interessante *takes* på. Den sjoveste er nok, at den første jazzmusiker i Kina, Whitey Smith, som rejste fra San Francisco til Kina i 1922, faktisk hed Svend Erik Schmidt og blev født i Vejle i 1897 (se Andreas Steens artikel i dette nummer, red.). Han bragte swingmusikken til Kina, hvor han i nogle år var leder for sit eget bigband på et hotel i Shanghai. I denne kontekst er det mest relevant, at JazzDanmark har arbejdet med Kina som et interessant territorium siden 2009, hvor Martin Røen og Torben Ibsen fra projektet Danish

I oktober 2023 deltog 50 kinesiske jazzmusikere i et jazztræf, som JazzDanmark havde arrangeret i Qinhuangdao i Hebei-provinsen. Ni danske undervisere stod for projektet.

“Vi oplevede, at der efter nogle dage skete et ret stort skifte i de kinesiske jazzmusikers måde at spille sammen på,” fortæller Martin Jensen fra JazzDanmark. “De oplevede, at der var højere til loftet og mere plads til individuel kunstnerisk udfoldelse, end mange af dem måske har været vant til. Der var lige en væg, der skulle brydes ned, og så skinnede de her mange unge musikere på en helt utrolig måde.” (Fotos: JazzDanmark)

Music In China teamed op med genreorganisationerne ROSA og JazzDanmark for at videreudvikle på det eksportarbejde, som de igangsatte i 2004. En af de første danske jazzmusikere til at have karriere og tilbagevendende aktivitet i Kina er Sinne Eeg, som i 2024 kan fejre 20 års turnéaktivitet i Riget i Midten.

Hvem er jeres samarbejdspartner i Kina? Hvem har valgt hvem?

Vi har gode relationer på tværs af hele det kinesiske musikliv, både i den dedikerede jazzscene, men også med aktører, som arbejder med andre genrer og i det mere kommercielle felt. Vores nærmeste samarbejdspartnere inden for alting, der har med jazz at gøre, er DJ Zhang Youdai fra radioprogrammet *All That Jazz* på China Radio International, samt vores gode forbindelser hos Det Danske Kulturinstitut i Beijing.

Hvad er det for nogle initiativer I sætter gang? Hvad sker der i år?

JazzDanmarks primære fokus er at skabe muligheder og bedre vilkår for danske jazzmusikere via projektvirksomhed. Efter de mange år med corona-nedlukninger er vores første fokus at skabe overblik over det nye musiklandskab i Kina. Vi vil skabe de bedst mulige forbindelser og netværk mellem danske musikere og musikaktører på den kinesiske scene.

I oktober 2023 var vi på hotel-resortet Aranya ud for Qinhuangdao for at afvikle en kopi af et traditionelt jazztræf, som vi kender dem fra danske højskoler. Her deltog mere end 50 kinesiske jazzmusikere i alle aldre på forskellige sammenspilshold ledet af danske undervisere. Vi rejste ud med ni danske musikere som underviste, spillede sammen med de kinesiske deltagere, spillede koncerter om aftenen og skabte nye samarbejder. Projektet hedder Summer Session Kina, opkaldt efter det

traditionsrige danske højskoletræf, Summer Session, som JazzDanmark har været vært for siden 1971.

Hvilke danske jazzmusikere er med i samarbejdet denne gang?

De danske deltagere på Summer Session Kina var højskoleleder Anders AC Christensen og underviserne Ned Ferm, Cornelia Nilsson, Kasper Tranberg og Nikolaj Hess. Derudover kursisterne Anna Prinds og Laurits Møberg, som udgør duoen Tigeroak, samt Jakob Roland og Henrik Holst Hansen, som udgør duoen ArtRoho.

Hvorfor var det interessant for dem at være med?

Motivationen ligger lidt imellem den personlige og den kunstneriske udvikling, der sker, når man rejser til den anden side af verden og spiller med musikere, som kommer fra en helt anden kulturel baggrund end én selv. Dertil kommer det relationsmæssige – hvis man er interesseret i at spille i Kina, er det essentielt, at man kender de rigtige folk. De venskaber, der er opstået på Summer Session Kina kan noget helt andet, end hvis man sad og forsøgte at få ting til at ske ved at sende mails fra Danmark.

Hvad tænker du, at de kinesiske musikere får ud af samarbejdet?

Vi oplevede, at der efter nogle dage skete et ret stort skifte i deres måde at være og spille sammen på. Den danske højskolemodel, hvor det hierarkiske skel mellem underviser og elev bliver mere elastisk, står i skarp kontrast til den musikundervisning, mange af de kinesiske musikere har fået i Kina. Deres forhold til at spille frit og improviseret blev sat i et større og bredere perspektiv, og de oplevede, at der var højere til loftet og mere plads til individuel kunstnerisk udfoldelse, end mange af dem måske

har været vant til. Der var lige en væg der skulle brydes ned, og så skinnede de her mange unge musikere på en helt utrolig måde.

Hvorfor har JazzDanmark noget med kinesisk jazz at gøre? Hvad får I ud af det?

Der sker noget helt basal kunstnerisk udvikling, når man rejser om på den anden side af jorden og fordyber sig i musik med nogle folk, som kommer fra en meget anderledes baggrund end én selv. Det gør musikernes verden større. Musikerne får en masse inspiration, de kan trække på i deres videre arbejde som kunstnere. En ting kunne være, at der er flere af de kinesiske musikere, som trækker på kinesisk folkemusik ved blandt andet at udvide den konventionelle jazzinstrumentering til også at inkludere kinesiske traditionelle instrumenter. Det er med til at skubbe til grænserne for, hvad vi opfatter som muligt i en nordisk jazzforståelse.

Jeg hørte selv Niels-Henning Ørsted Pedersen i Beijing i 1990'erne. Det var en stor oplevelse. Han gav koncert og jammede senere i en jazzklub med kinesiske musikere. Jeg har siden tænkt på, om sådan et besøg har sat sig spor?

Jeg har forsøgt at opstøve noget materiale fra netop denne koncert, da det må være et af de tidligste møder mellem den kinesiske og danske jazzscene, dog uden held. Men NHØP er typisk den første jazzmusiker, folk fremhæver, når de nævner Danmark, og sådan forholder det sig også i Kina. Han var med til at sætte dansk jazz på verdenskortet på tværs af hele kloden.

Har jazzen i Kina en historie, som du kender til?

Som nævnt, så er historien om, hvordan jazz overhovedet kom til Kina, da det opstod som underholdningsmusik for rige udlændinge i

Shanghais natteliv, ret sjov, med den lille detalje, at manden ”who taught China to dance”, Whitey Smith, var født som dansker.

Og selvom det var importeret amerikansk musik, som primært var tiltænkt og interessant for udlændinge, så optræder der traditionelle kinesiske instrumenter og melodik i flere af de gamle optagelser. Jeg synes, det er ret spændende, at den fusion og eksperimenteren skete allerede dengang, for 100 år siden (se link nedenfor, red.).

Er der musikalske udfordringer i samspillet mellem jazzmusikere fra de to lande?

Jazz er rummelig musik, og grænserne for, hvad der er muligt, er flydende. Det er både en gave og en forbandelse i et projekt som Summer Session Kina. Vi oplevede, at mange af de kinesiske musikere måske ikke var så erfarne i at spille sammen med andre, selvom deres tekniske kunnen var fuldstændig uovertruffen. Det handlede om at få alle til at zoome ud og lære at lytte lige så meget til hinanden, som til sig selv. For en dansk musiker er det grundlæggende, men for mange af de kinesiske musikere var det en ny verden. Sprogbarrierer kan også være en udfordring af musikalsk karakter. Det betyder måske ikke det store, når musikken spiller, men en del af læringen er også at snakke om musik, og tit i maleriske formuleringer som er svære at oversætte.

Det må være frygtelig dyrt at rejse frem og tilbage. Hvordan får I finansieret jeres samarbejde?

Det er et kludetæppe af fondsbevillinger, deltagerbetaling og lokale midler. Vores lokale partnere har løftet en rigtig stor del af det økonomiske. Og så har vi haft gavmilde bevillinger fra S.C. Van Fonden og Knud Højgaards Fond. Uden dem havde det ikke

været muligt. Statens Kunstfond, som JazzDanmark har en fast årlig bevilling fra, har også en stor del af takken for, at JazzDanmark har kunne afsætte midler til de mandetimer, det kræver at afvikle et stort og arbejdstungt projekt som dette.

Skal I have mere samarbejde i fremtiden?

Så længe der er efterspørgsel på dansk jazz i Kina, og lyst til Kina fra danske musikere, vil det være relevant for os at fortsætte med at styrke den forbindelse. Der er allerede opstået konkrete fremtidige projekter, direkte affødt af Summer Session Kina, som vi glæder os til at være med til at samarbejde om.

Til sidst – har du en kinesisk favoritmusiker?

Der er mange, og jeg kan kun tale for mig selv her, men hvis jeg skal fremhæve én, må det lige for tiden være Lucy Luan som spiller *guzheng* (kinesisk strengeinstrument). Hun lykkes med at kombinere improvisation og jazz med traditionel kinesisk folkemusik på en ubesværet og naturlig måde (se link nedenfor, red.).

Martin Jensen er projektleder hos JazzDanmark og arbejder med Kina, Japan og Korea som sine primære internationale markeder. Han har arbejdet med turnévirkksomhed, digitale udvekslingsprojekter, markedsføringsfremstød og festivalsamarbejder gennem JazzDanmarks projekter 'Danish Music in China' og 'Asienprojektet'.

Links

https://www.youtube.com/watch?v=mYWlsgTt400&ab_channel=AndrewField

<https://lucyluan.bandcamp.com/album/>

Om JazzDanmark

JazzDanmark ser sig selv som et kraftcenter for udbredelsen af dansk jazz og bidrager til den kunstneriske mangfoldighed i samfundet ved at udfordre sig selv og jazzmiljøet. JazzDanmark bidrager til at udbrede jazzen og udvikle hele musiklivet, ved at skabe værdi for mennesker gennem nye møder, oplevelser og samarbejder – i og omkring jazz i Danmark og dansk jazz i udlandet.

Summer Session Kina er produceret i samarbejde med Martin Røen og støttet af Statens Kunstfond, S.C. Van Fonden og Knud Højgaards Fond.

Tegning:
Adobe-Stock

Foto: CGTN

Musik og læring på tværs af kontinenter – forsker deler nye tværkulturelle indsigter

AF MARIANNE LØKKE JAKOBSEN

Marianne Løkke Jakobsen deler sine oplevelser af at være både studerende og forsker på feltarbejde i Kina med fokus på musikstuderendes dagligliv. Hun er særligt optaget af de nære relationers betydning for at kunne reflektere dybere over, hvad det er hun forstår og misforstår i det, hun ser og undersøger.

Jeg er netop hjemvendt efter et tre måneders forskningsophold i Kina. Et såkaldt 'miljøskifte' som Ph.D. studerende. For mig er det et passende og helt rigtigt sted at dele mine oplevelser i Kinabladet. Jeg vil netop gerne nå ud til de læsere, som har interesse for Kina, og som opsøger viden om Kina, fordi vi ved, at landet er så vidtrækkende på alle parametre, at vi til stadighed kan blive både draget, overrasket eller skræmte af, hvad vi hører om og ikke helt forstår.

Det er i hvert tilfælde noget i den dur, jeg bliver drevet af. Der er så mange nuancer og lag i det, jeg hører om og derfor gerne vil prøve at forstå. Landets historie, det system, der indhegner kinesernes dagligdag, og befolkningens sammensætning, der gør, at Kina har mange forskellige stemmer – på tværs af minoriteter, sociale skel og generationer.

Kina fra bunden af

Jeg vil fortælle og reflektere over,

hvordan jeg som Ph.D. studerende har erfaret Kina, som en ikke-sinolog, ikke-politolog og ikke-historiker. Som gæsteforsker søgte jeg ind på Fudan Universitet i Shanghai, som har placeret sig blandt de bedste uddannelsesinstitutioner i Kina – de såkaldte *double first class universities* (mere om det senere). Med baggrund i musikvidenskab og fransk lingvistik og med internationale relationer som mit arbejdsfelt har jeg i mange år været engageret i at bidrage til udvikling og international rekruttering på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium.

Mine igangværende Ph.D. studier tager afsæt i en undersøgelse af mødet mellem uddannelseskulturer inden for instrumental synkron online musik-læring mellem Danmark og Kina. Forskningsopholdet i Kina havde til formål at undersøge de musikstuderendes dagligdag med feltstudier på Shanghai Konservatoriet. Mine spørgsmål kredsede om de studerendes dagligliv: Hvordan

Marianne Løkke Jakobsen forelæser her på Fudan Universitet: "Investigating music teaching traditions".
(Foto: Marianne Løkke Jakobsen)

studerer man klassisk vestlig musik i Kina, øvemønstre, forældrekontakt, sociale forhold, studieindhold, studiepres, fritid, søvnmønstre og lærerrelationer.

Hvordan skal jeg gå til værks?

Jeg spørger mig selv, hvordan kan vi, som ikke har sinologernes indsigt i samfundsforhold og sprog alligevel vove os ud på den færd, der handler om at kunne bidrage og udbrede kendskabet til Kina? Og hvorfor er det vigtigt, og hvad skal der til?

Vi må naturligvis gøre os umage for at forstå konteksten, hvor kultur og sprog har en afgørende betydning, fordi det er fremmed. Vi må forberede os og ikke undervurdere, at et minimumkendskab til rammerne er

nødvendigt. For mit eget vedkommende betød Kinastudier – at få studeret sproget og få læst op på den uddannelsespolitiske ramme for de videregående uddannelser og særligt de kulturelle uddannelser i Kina. Vi har i dag adgang til mange gode hjælpemidler, som kan hjælpe os med de sproglige udfordringer. Sproget og den generative teknologi med diverse apps til oversættelse fungerer også i Kina, dog kun med en god portion ihærdig forberedelse og forbehold for anvendelsesmulighederne. Hertil kommer vigtigheden af en løbende, gerne daglig kommunikation, med kinesere i Kina. De nære venskaber, som bunder i, at vi er nysgerrige og ikke fordømmer, men derimod deler vores respektive viden om vores liv, dagligdagen, også det private i et gensidigt og ligeværdigt forhold. Uden opbygning af forudgående relationer vil studierne være svære at realisere, eller omvendt - med disse venskaber, bliver forskningen dybere, realiserbar og mere troværdig.

Tværkulturel forskning

Min fortælling vil nok på én gang vække genklang hos mange læsere og forhåbentlig også bringe en helt aktuel forståelse af, hvordan vi i en geopolitisk virkelighed bør være opmærksomme på at være tæt på og opnå en mere realistisk forståelse af, hvordan den unge generation og den ældre generation tackler den kinesiske hverdag.

Jeg tog til Kina i slutningen af august 2023. Mit forskningsophold var støttet af det sidste stipendie givet til en dansker af *China Scholarship Council (CSC)* og et *visiting scholarship* ved *Fudan University Nordic Center*. Det 'sidste' CSC-stipendie betyder, at jeg søgte et stipendie, som man desværre ikke længere har adgang til at søge, fordi det nationale stipendiesamarbejde mellem Danmark og Kina er blevet opsagt. Jeg har

hele tiden været meget opsat på, at stipendier til forskningsarbejde er vigtige nationale investeringer i vidensproduktion, men også at der er betydelige faldgruber, at der kan opstå vanskeligheder omkring censur/selvrensning af forskningsarbejdet. Dette ville jeg gerne udfordre. Derfor lå det mig meget på sinde at søge støtte fra både Kina og Danmark/Norden, så jeg kunne teste min metode og samtidig have det størst mulige potentiale for anerkendelse af mit forskningsarbejde globalt, det vil sige inkl. Kina.

Endelig mener jeg, at når vi arbejder med teknologiske løsninger på tværs af kontinenter, må vi søge at skabe den bedste og optimale netværksforbindelse på tværs, ellers vil den svageste forbindelse blive udslagsgivende for det endelige resultat. Det er, hvad jeg synes det hele handler om – tværkulturelle studier må søge støtte og anerkendelse på tværs, ellers begrænses rækkevidden betydeligt. Det var derfor også med meget stor begejstring, jeg modtog brevet om, at jeg var optaget som Ph.D. studerende ved filosofisk fakultet på Fudan Universitet med et CSC stipendie.

Hvilken pakke?

På bedste kinesiske vis fik jeg kun begrænsede oplysninger på forhånd. Jeg stressede mig selv og både den kinesiske ambassade og Fudan Universitet med at ville vide mere om, hvad jeg kunne forvente at studere, hvor jeg skulle bo, hvor meget og hvor lidt og hvornår. Jeg hørte mig selv argumentere med min ambition om at kunne planlægge og få mest muligt ud af mit ophold. Det er her, jeg overraskes over, at jeg med min Kina-erfaring, med årlige rejser til Kina gennem de sidste 20 år, inkl. ni års lederskab af et Konfucius Institut, stadig higer efter noget, som jeg inderst inde godt ved, ikke

kommer til at ske. Det er her, at jeg kan høre mig selv belære andre om, at man ikke skal regne med noget, og samtidig plumper i med min danske kulturelle baggrund, og når at frustreres og overbevise mig selv om, at det var skuffende og respektløst fra kinesisk side. Det er menneskelige reaktioner, som tager over, og som ikke kan kontrolleres.

Her er kernen i det, som jeg tror er årsagen til mange misforståelser. Lige meget hvor meget vi studerer og forbereder os og synes vi ved, så er urkraften på spil, vores kulturelle bagage.

Nå, men det betød altså at jeg tog afsted til Kina med en beskrevet plan, som jeg var klar over mest var for min egen skyld og måske mine for mine vejlederes skyld... og derfra forberedt på, at det kunne komme til at se meget anderledes ud, fordi intet kunne bekræftes inden afrejse. Jeg fik egentlig altid et høfligt svar, men kommunikationen var mangelfuld, og mine spørgsmål var mange og uafklarede. Heldigvis havde jeg en række aftaler på plads med musikkonservatoriet i Shanghai, hvor de nære relationer, jeg havde opbygget gennem mange år, gav mig ro i maven og troen på, at en aftale indgået i april 2023, nok skulle holde.

Min plan var et tre måneders ophold, som skulle bestå af egne studier på Fudan Universitetet – gerne noget filosofi og nogle sprogstudier og noget etnografisk campusliv kombineret med forskningsarbejde på konservatoriet i Shanghai. Her skulle jeg lave feltstudier med fokus på at afdække de studerendes dagligdag gennem logbogsregistreringer, observationer og interviews. Her kom også den virtuelle læring ind – mine data skulle bidrage til at kunne analysere det kulturelle møde mellem uddannelsestraditioner i den virtuelle læring.

Præsentation af den senest udviklede teknologi til guitar fjernundervisning. (Foto: Marianne Løkke Jakobsen)

Konference i musikpædagogik. Den erfarne underviser superviserer den unge klaverpædagog i brugen af pedal. (Foto: Marianne Løkke Jakobsen)

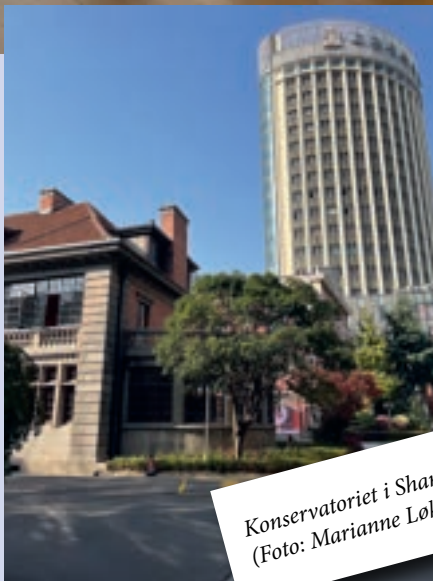

Distance Learning fra København til Shanghai – observationer omkring teknikerdialog og kulturelt betingede læringspotentialer. (Foto: Marianne Løkke Jakobsen)

International violinkonkurrence i Qingdao. Prisoverrækkelse af rektorer fra bl.a. Korea, Tyskland, Danmark og Kina (Foto: Marianne Løkke Jakobsen)

Konservatoriet i Shanghai. (Foto: Marianne Løkke Jakobsen)

COVID-generation

Hvordan oplevede jeg så den kinesiske undervisningstradition, og hvorfor ser jeg nu anderledes på centrale emner inden for mit forskningsfelt?

I studiekulturer er vi optaget af forholdet mellem lærer og elev. Hvad er det, der skal til for at læring kommer til at ske? I Kina hører vi om mange skræmmende eksempler på, hvordan de studerende til stadighed presses, og hvordan der aktuelt er en stigende arbejdsløshed blandt færdiguddannede. Den kinesiske regering har nu besluttet, at færre skal på universitetet, så presset på familierne synes at være intensiveret, set i forhold til ønsket om velstand og om at give den bedst mulige uddannelse til deres barn/børn. På trods af kampen mod korrupsion og forbud mod privatundervisning givet af universitetsansatte, så er der i de kinesiske familier tegn på - koste hvad det vil - at barnet er i centrum, og uddannelsen er altafgørende, også for familiens fremtid.

Der eksisterer i høj grad et sort marked for uddannelse. I personlige samtaler får jeg indtryk af, at de unge familier i endnu højere grad end før COVID19 presser deres børn. Skoledagen blandt de velstillede familier suppleres med privatundervisning både i hverdag og weekend. Det handler ikke kun om musik og kultur, men også sprog og matematikundervisning til skyhøje priser, så man kan forberede sig på udlandsophold og uddannelse inden for især teknologiudvikling, som det der tegner fremtiden.

Gennem disse samtaler danner jeg mig et indtryk af de unge universitetsstuderendes tilgang til studierne. Nogle undervisere udtrykte synlig skuffelse over den unge generations mangel på konduite og ordentlighed. De var blevet dovne, sløsedede og skrøbelige og mindre respektfulde. En underviser mente, at den kinesi-

ske regering beskytter forældrene mere end underviserne.

Jeg vil kalde dem COVID-generationen. De studerende er fighterne, og underviserne på samme vis – en COVID-generation, som har oplevet de studerende både før og efter pandemien.

Lad mig præsentere et par undervisere fra mine studier på Fudan Universitetet, som illustrerer min personlige erfaring med den kinesiske studiekultur.

Konfucius i nutiden

Professor Bai fulgte jeg ugentlig i faget *Classical (Pre Qin) Chinese Philosophy II, Confucianism and Legalism*. Han havde undervist i USA i mange år. Vi var 24 internationale studerende på holdet, fra forskellige fag, lande og uddannelsesniveauer, inklusive forskere. Faget fulgte en meget klar læseplan (givetvis uændret de seneste mange år) med gennemgang af oversatte originaltekster, akkompagneret af professor Bais fortolkning og introduktion til os om, hvordan vi skulle forstå teksterne og de centrale begreber og koncepter i Konfucianismen.

Det var forelæsninger, som på sin vis var meget lærerstyret og ikke rummede meget plads til dialog. Samtidig var der en lune, ironi og interesse for en nutidig kontekst, hvor vi f.eks. gennemgik Konfucius' forhold til dyr på middagsbordet. Samtidig filosoferede vi over, hvorvidt vi vidste, om det gør mere ondt at dø for et dyr end en plante. Hvem kan udtrykke smerte, og er det mere synd for oxen eller fåret at ligge på middagsbordet? Er det fordi vi som mennesker føler os mindre som bøddel, når vi kan se dyrets smerte eller ikke?

Vi diskuterede også, om barnløshed blandt homoseksuelle kan forsvares bedre end blandt heteroseksuelle? Professor Bai fortalte om, hvordan præsident Kennedy brugte

konfucianismen til at legalisere det homoseksuelle forhold. Konfucianismen handler om et forhold mellem to personer, mand og kone skal have hver deres roller, hvilket køn de har er ikke afgørende. Professoren refererede fra tidligere sessioner:

”Hvordan kan du tillade dig at bruge Konfucius til at retfærdiggøre homoseksualitet? Bibelen fordømmer homoseksualitet; for mig er det helt åndssvagt. Hvorfor skal Konfucius eksperter gå ind i sådan en kamp?”.

Følsomme emner

I faget integrerede kulturstudier var der i lærebøgerne tekster om, hvordan økonomien er udfordret, og at 90% af Kinas start-ups var lukkede. Vi drøftede også, hvilke begreber man anvender til forskellige regnbueforhold og dating-relationer. Emnerne troede jeg var tabuiserede, men her blev de drøftet på foranledning af underviserne selv. I faget intensiv læsning havde den unge entusiastiske underviser en meget klar struktur på, hvordan vi skulle gennemgå teksterne. Samtidig udviste hun et kærligt og omsorgsfuldt ansvar for holdet og deltog pligtsskyldigt i diverse sociale middage. Hun indførte en filmdag, hvor hun lod de studerende komme med forslag, og her forhindrede erotiske scener ikke filmvalget. De ugentlige diktater var altid baseret på en oplæsning af de opgaver, der havde klaret sig bedst og med en stolthed over holdets resultater og opfordring til at gøre det endnu bedre næste gang.

Min generelle oplevelse var, at underviserne selv havde interesse i at drøfte emner, som blev behandlet anderledes i det offentlige rum end inden for Fudan Universitets mure. Underviserne var nysgerrige på at komme i dialog med de studerende, men formen var tydeligvis, at man blev udpeget til at udtale sig. Her var frivillig håndsoprækning stort set ikke eksisterende eller kun efterspurgt

symbolsk. Et kulturelt element, som jeg tager med mig i en dybere forståelse af studiekulturelle forskelle.

Konkurrence på eliteuniversitetet

Konkurrenceaspektet lærte jeg også at forstå på nye måder. Jeg havde samtaler med mange studerende, og jeg fandt ud af, at det kinesiske *ranking system* for *double first class universities* lagde nogle helt afgørende strukturer for, hvordan undervisningen blev tilrettelagt, og hvordan forfremmelse og stipendier tildeles. *Double first class universities* er den højeste udmærkelse af de kinesiske universiteter. Den kinesiske regering har sat sig mål for at være i verdensklasse som uddannelsesudbyder, og begrebet *double first class universities* angiver, at institutionsakkreditering og fag er på allerhøjeste niveau. Der er for indeværende 147 ud af cirka 3000 universiteter, som har denne status, herunder både Fudan Universitet og Shanghai Musikkonservatorium. Disse universiteter har en strategisk og visionær beskrivelse af deres målsætninger med målbare parametre, der ansporer til konkurrence omkring udmærkelser og priser blandt både undervisere, forskere og studerende.

Det gav mig en dybere forståelse af, hvordan konkurrence generelt har en langt større betydning i Kina, og derfor også hvor skæbnesvangert udfaldet kan være, når disse *performance* indikatorer fejler. Konkret betød det også, at studerende på eliteuniversitetet Fudan havde gennemgået et benhårdt udskilningsløb for at kunne blive indskrevet. De unge var meget arbejdsomme, og de sociale aktiviteter var naturligt centreret omkring konkurrenceprægede aktiviteter inden for argumentation/præsentationer, sport og studieaktiviteter, som blev præmierede. Samtidig var mange optaget af sprogstudier, som kunne forberede dem på senere udlandsophold.

Campuslivet var behageligt og seriøst. I kantinen var de studerende optaget af at studere, og spisning på egen hånd var ikke ualmindeligt. Sportsfaciliteterne og læsesale blev flittigt brugt. Der var ro på campus efter klokken 22, og alkohol var nærmest ikke eksisterende. De forskellige *WeChat* grupper gav indsigt i, hvordan underviserne på én gang tog ansvar for de studerende, og hvordan respekten for underviserne blev kommunikeret gennem sproget. Det var meget anderledes end i Danmark.

Forskning med positiv læring

Min egen forskning sigtede på at etablere og indsamle data gennem tre *WeChat* grupper med en underviser tilknyttet hver gruppe. Underviserens besked om opbakning til mit forskningsarbejde var helt afgørende for, at jeg var så heldig at kunne afslutte mit arbejde med 100% besvarelse, 190 registreringer fra i alt 38 musikstuderende. Jeg går nu i gang med dataanalysen.

Mit feltarbejde lærte mig også, hvordan de obligatoriske partipolitiske fag for musikstuderende, som ikke lignede noget, vi kender på musikstudierne i Danmark, egentlig ikke havde så meget betydning. Fagene og den 'røde' propaganda-musik var blot en del af pensum. Det var ikke ualmindeligt, at en studerende med ultrakort varsel blev indkaldt som musiker ved ceremonielle højtideligheder. Det var en del af den kulturelle bagage, som indgår i studierne som en slags rammevilkår. Ud fra mine venskabsrelationer og egne vurderinger fik jeg bekræftet, at de var uden større betydning for selve musikuddannelsen.

Mit ophold blev utroligt lærerigt på både det faglige og personlige plan. Der var mange internationale studerende fra dele af verden, som jeg ikke havde haft på så tæt hold tidligere, såsom Usbekistan, Kasak-

hstan, Tadsjikistan, Nepal, Indien, Hviderusland, Rusland, Ecuador, Egypten, Afrika, Malaysia, Vietnam, Sydkorea og Japan. Den geopolitiske diskussion var ikke i centrum, der var fokus på fagene, teknologien, miljøet, det ukendte og fællesskabet på tværs. Mit ophold gav mig et nyt tilhørsforhold med bogstaveligt talt udvidede horisonter som studerende på en campus, hvor det globale syd var i centrum. Normen for samtalerne var uvant. Jeg har under opholdet etableret nære relationer og venskaber, som også efter opholdet giver mig et godt udgangspunkt for at kunne spørge og kritisk efterprøve det, som jeg er i gang med at undersøge. Det glæder jeg mig til.

Jeg ser mange fællestræk mellem musikuddannelserne i Kina og Danmark. Jeg kan på ingen måde konkludere, om der er en oplevelse af generel undertrykkelse for den enkelte studerende i Kina, eller om der er selvbestemmelse og frihed. Det hele afhænger af, hvem man er, hvem man taler med, om hvad og hvorfor. Men vurderingerne afhænger også af vores egne relationer i Kina, og hvorfor vi foretager vores undersøgelser. Antropologiske læresætninger fik konstant min kritiske selvrefleksion i spil og påmindede mig om, at jeg studerede og arbejdede på uvant territorium.

Marianne Løkke Jakobsen, ansat ved Det Kongelige Danske Musikkonservatorium (DKDM) som leder af Afdelingen for Global Engagement. Hendes faglige ekspertise omfatter instrumental fjernundervisning, globale relationer, interkulturelle kompetencer og international rekruttering. Fra 2012 til 2020 var hun direktør for Music Confucius Institute ved DKDM. Marianne er samtidig Ph.D. studerende ved Aalborg Universitet med fokus på tværkulturel virtuel læring.

Nordøstkinesisk rødbraiseret svinekød med grøntsager og glasnudler 东北乱炖

AF XIANG GUO

Vi går snart ind i dragens år, og det skal fejres. I år falder den kinesiske nytårsaften den 9. februar, så der er stadigvæk tid til at forberede sig. Som jeg fortalte i sidste nummer, er jiaozi (kinesisk ravioli) en vigtig del af en kinesisk nytårsaften, og her kommer så en anden ret, som jeg altid laver til familiens nytårsaften. På kinesisk går den under navnet 东北乱炖 (nordøst kaotisk gryderet). Den direkte oversættelse siger ikke så meget om retten, så jeg har navngivet den på dansk efter ingredienserne og tilberedningsmetoden, som kineserne kalder 红烧 (rødbraiseret). 红烧 bruges i mange retter og består af to trin: Først laves en karamel, lidt ligesom når man laver brunede kartofler, hvori kødet steges, til det har fået en flot rødbrun farve,

derefter tilsættes sojasovs, og retten simrer, til kødet er mørt.

Retten lidt nedsættende kinesiske navn kommer af, at man i det kinesiske køkken typisk ikke blander for mange ingredienser i en ret, men folk i det nordøstlige Kina er kendt for at bryde lidt med den tradition, og retten kan varieres med forskellige grøntsager, alt efter hvad man har ved hånden. Du bliver måske overrasket over, at jeg kalder kartofler for en grøntsag, men det er sådan, man tænker om kartoffelen i det kinesiske køkken, hvor man ikke kunne drømme om at udskifte ris eller nudler med kartofler, som vi har for vane. Et andet spændende element ved retten er brugen af brede glasnudler (宽粉条), som jo egentlig bare er vand og mungbønnestivelse. Glasnudlerne suger masser af smag til sig og giver retten en lækker konsistens. Kødet, du skal bruge, skal være

svinebrystflæsk, da der skal være noget fedtmarmorering for, at det smager af noget. Jeg bruger ofte ribbensteg, som netop er skåret af svinebrystflæsk, men hvis det skal være helt perfekt, skal du finde et stykke, hvor der ikke er ridset op til flæskesvær.

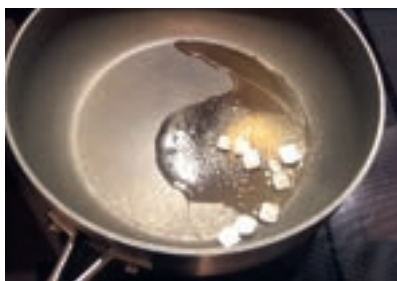
Her kommer ingredienserne:

- 500 gram svinebrystflæsk (ribbensteg)
- 1 porre
- 500 gram kartofler
- 250 gram brede bønner (fx fra Lidl)
- 100 gram brede glasnudler
- 3 tynde skiver ingefær
- 10 korn Sichuanpeber
- 1 stk stjerneanis
- 4 spsk sukker
- 1 spsk Shaoxingvin
- 2 spsk lys sojasovs (生抽)
- 2 spsk mørk sojasovs (老抽)
- Vand / Salt/ Olie til stegning

Sådan gør du:

Skær kødet i mundrette stykker. Blancher kødet kortvarigt i kogende vand, hvor du skummer alle urenheder væk, og tag så kødet op igen og stil det til side (kassér kogevandet). Skræl kartoflerne, nip bønnerne og skær begge dele i lidt mindre stykker. Skær det grove grønne af porren, fjern det værste af roden og skyl resten i rigeligt vand. Porren skal bare steges med og pilles ud igen, så den skal ikke skæres i mindre stykker. Udblød glasnudlerne i nykogt vand.

Du er nu klar til at gå i gang med stegningen. Sæt en wok over ved middelvarme (jeg bruger 6 ud af 9). Kom først olien og derefter sukkeret i, og smelt langsomt (jeg har brugt lidt kinesisk issukker på billedet, men det er fint med almindeligt sukker). Du skal passe godt på, at det ikke brænder på. Jeg plejer at røre lidt rundt i det, mens det smelter. Når sukkeret er smeltet og lige begyndt at tage farve, kommer du kød, ingefær, sichuan peber og stjerneanis i, og du kan samtidig godt skrue lidt op for varmen (7-8 ud af 9). Steg kødet nogle minutter, indtil karamellen sidder på kødet, og det får en flot brun-rød farve. Inden det er helt færdigt, kommer du porren i og steger det sidste minut videre med den.

Kom nu soja (det er vigtigt her at bruge både lys og mørk soja) og Shaoxingvin i og fyld op med vand, til kødet er dækket. Kog det hele godt igennem i ca. 10 minutter. Skru så ned for varmen og lad retten simre i ca. 20 minutter under låg. Tag porren op og kassér den.

Nu skal grøntsager og glasnudler i. De skal ikke have lige lang tid. Start derfor med kartoflerne og tilsæt bønnerne efter fem minutter. Efter yderligere fem minutter tilsæt da glasnudlerne. Lad det simre videre i ca. fem minutter, indtil til alt er mørt. Hvis retten bliver for tør, kan du komme lidt ekstra vand i. Smag til med salt, inden du præsenterer retten på et flot fad. Retten spises med ris og helst et par andre grønsagsretter, som jo kan laves, mens nordøstgryden simrer. Held og lykke med det og godt kinesisk dragentyår 恭喜发财!

Om forfatteren: Xiang Guo er uddannet pianist og arbejder på Københavns musikskole som klaverlærer og akkompagnatør. Hun voksede op i en musikalsk familie i det centrale Beijing og bor nu med sin danske mand og to børn i Valby.

Arrangementer Sæt kryds i kalenderen!

21. februar 2024 kl. 19.30-21.30

Michael Danielsen

Hvor er Taiwan på vej hen efter valget i januar?

Forsamlingshus, Onkel Dannys Pl. 5, København

Taiwans politik ændres i disse år. Krav om mere velfærd fra mellemklassen og de unge gør valget afgørende for den økonomiske udvikling. Hvilket signal sender den nye præsident til omverden? Kina står over for udfordringen med en vedvarende adskillelse fra Taiwan – accepterer Kina fortsat status quo?

13. marts 2024 kl. 19.30-21.30

John Nielsen

Kinas forhold til nabolandene Vietnam, Laos og Myanmar

Forsamlingshus, Onkel Dannys Pl. 5, København

Kina har historiske rødder til nabolandene Myanmar, Laos og Vietnam og betragter de tre lande som del af dets nærområde. Ikke mindst Vietnams geopolitiske placering spiller en vigtig rolle i landets udenrigs- og sikkerhedspolitik. Oplægget vil se nærmere på hvordan Kina håndterer relationen til de tre nabolande.

16. april 2024 kl. 19.30-21.30

Jørgen Delman

"Kina-poker" 上游 Lær et af verdens populære kortspil

Forsamlingshus, Onkel Dannys Pl. 5, København

Kom og lær "Kina-poker" – et kortspil som har stor social og kulturel betydning i Kina. Har du set folk

tæske kort med stor ildhu og højlydt tilskueropmærksomhed i gyderne et eller andet sted i Kina, så har det højst sandsynligt været "Kina-poker". Nu har du chancen for at lære det.

Tilmelding senest 9.4 via formular på foreningens hjemmeside: <https://www.dansk-kinesisk.dk/>

15. maj 2024

25-års jubilæumsmiddag i Dansk-Kinesisk Forening

23. juni 2024 kl. 09.00-16.00

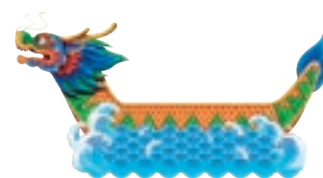
Peter Guo Skov

Dragebådsfestival

Frederikskaj 12, København

Dragebådsfestivalen betragtes som en af de vigtigste traditionelle festivaler i Kina og er en kinesisk kulturbegivenhed med dragebåds konkurrence samt kinesisk street food. Som vanligt deltager Dansk-Kinesisk Forening i denne begivenhed.

Kom med på foreningens rohold senest 20.06 via mail til: arrangementer@dansk-kinesisk.dk

Der kan forekomme ændringer i forbindelse med arrangementer. Følg med på Facebook, LinkedIn, via nyhedsbrev, eller på foreningens hjemmeside for opdateringer: <https://www.dansk-kinesisk.dk/>